

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 338/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Máriou Dlhopolčekovou, Advokátska kancelária, Horná 51, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Brezno č. k. 2 T 106/2006-272 z 9. júla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2013 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu garantovaného

čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 106/2006-272 z 9. júla 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľ v úvode svojej sťažnosti uvádza, že „uznesením č. k. 2T/106/2006-262 zo dňa 19. marca 2013 Okresný súd v Brezne rozhodol, že mi ako ustanovenému obhajcovi podľa § 553 ods. 2, 5 zákona č. 301/2005 Z. z. priznáva tarifnú odmenu, náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času podľa vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a teda podľa § 12 ods. 3 písm. c), § 14 ods. 1 písm. a), b), d), ods. 2 písm. d, § 18 ods. 3 vyhlášky 655/2004 Z. z. mi priznal za 19 úkonov právnej pomoci vrátane režijných paušálov, náhradu za stratu času a náhradu cestovných výdavkov odmenu v celkovej výške 2596,63, - €. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 13.04. 2013 a vykonateľnosť dňa 02.09. 2013.

Následne Okresný súd v Brezne svojím opravným uznesením v č. k. 2T/106/2006-267 zo dňa 20. júna 2013 opravil výrok uznesenia OS Brezno, č. k. 2T/106/2006-262 a to v tom zmysle, že mi priznal len odmenu v celkovej výške 1889,11,- €.

V odôvodnení tohto opravného uznesenia súd uviedol, že z úkonu - účasť na výsluchu obvinených a ich zástupkyň vykonaného dňa 10.06. 2006 mi priznáva len 90,62,- € a DPH v príslušnej výške namiesto pôvodných 181,24, - €. V odôvodnení súd ďalej uviedol, že mi priznáva za cesty v dňoch 27.06.2008, 04.07.2008 a 11.09.2008 ako náhradu za 1 km jazdy sumu 0,183 Eur. Na záver odôvodnenia tohto opravného uznesenia súd uviedol, že existujú pochybnosti o účelnosti a dôvodnosti porád vykonaných s obvineným v dňoch 06.08.2008, 12.08.2008 a 15.08.2008, pretože tieto porady boli realizované s minimálnym časovým rozsahom po predchádzajúcich poradách, pričom ich vykonaniu nepredchádzali iné procesné úkony trestného konania. V zmysle § 18 ods. 1, 2 a 5 zákona NR SR č. 586/2003 Z. z. o advokácii existujú podľa názoru OS Brezno dôvodné pochybnosti o tom, či výkon predmetných porád s obvineným skutočne chránil jeho záujmy, resp. či boli tieto úkony vykonané s odbornou starostlivosťou a v primeranom rozsahu. Súd v odôvodnení tohto uznesenia zaujal názor, že som pri ich výkone nedbal na účelnosť a hospodárnosť tak, ako mi to ukladá zákon, a preto mi podľa názoru súdu nepatrí odmena za tieto 3 právne úkony

spočívajúce vo vykonaní ďalších porád s klientom, vrátane príslušných náhrad hotových výdavkov, náhradu za stratu času a cestovných náhrad.

Proti tomuto uzneseniu som podal dňa 1.7.2013 sťažnosť, ktorou som sa domáhal zrušenia tohto opravného uznesenia a potvrdenia uznesenia OS Brezno, č. k. 2T/106/2006-262 zo dňa 19. marca 2013. V tejto sťažnosti som poukázal na to, že názor súdu o neúčelnosti a nehospodárnosti predmetných porád nie je podložený relevantnými dôkazmi. Súčasne som v podanej sťažnosti poukázal na to, že nemám vedomosť o tom, na základe akého zákonného ustanovenia a prečo súd vydal opravné uznesenie, kde mi tieto porady neuznal.

O tejto mnou podanej sťažností rozhodol OS Brezno svojím uznesením, č. k. 2T/106/2006-272 zo dňa 09. júla 2013 a to tak, že moju sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. V odôvodnení tohto uznesenia OS Brezno zaujal názor, že zmyslom úkonu právnej služby ďalšia porada s klientom je poskytnúť obvinenému všetky relevantné informácie, ktoré súvisia s jeho trestnou vecou tak, aby mal predstavu o ďalšom postupe jeho obhajcu v trestnom konaní. Takáto porada má podľa názoru okresného súdu význam v prípade ak po nej vykoná obhajca úkon právnej služby v prospech obvineného, prípadne sa zúčastní vyšetrovacích úkonov v jeho trestnej veci.“.

3. Podľa sťažovateľa postup a napadnuté uznesenie okresného súdu sú v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon. Sťažovateľ zdôrazňuje, že právo na súdnu ochranu je základným ľudským právom a zároveň nevyhnutným predpokladom uplatnenia všetkých ostatných práv a slobôd. Oprávňuje občana uplatňovať základné ľudské práva a slobody prostredníctvom súdov, a teda jeho účelom je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Obsah tohto práva podľa sťažovateľa však nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, ale jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

4. Podľa názoru sťažovateľa v prípade opravného uznesenia okresného súdu č. k. 2 T 106/2006-267 z 20. júna 2013 a napadnutého uznesenia ide o arbitrárne rozhodnutia, pretože sa v nich okresný sud pri výklade a aplikácii zákonného predpisu, a to konkrétne ustanovenia § 174 ods. 1 Trestného poriadku, natoľko odchýlil od jeho znenia, že tým zásadne poprel jeho účel a význam.

5. V danom prípade podľa sťažovateľa postupoval okresný súd v rozpore so zmyslom, významom a účelom ustanovenia § 174 ods. 1 Trestného poriadku, pretože svojím opravným uznesením neopravoval písárske chyby, chyby v počítaní či iné zrejme nesprávnosti, ale svojím rozhodnutím menil obsah svojho bezchybného uznesenia po tom, ako dospel k názoru, že vo svojom skoršom uznesení podľa jeho názoru nesprávne rozhodol o dôvodnosti a výške sťažovateľovho nároku na odmenu za poskytnuté právne služby. Okresný súd vo svojom opravnom uznesení č. k. 2 T 106/2006-267 z 20. júna 2013 podľa mienky sťažovateľa teda neopravoval písárske chyby a iné zrejme nesprávnosti, ku ktorým došlo pri vyhotovení uznesenia a jeho rovnopisov, ale týmto svojím rozhodnutím fakticky opätovne rozhodoval o nároku na odmenu za poskytnuté právne služby, a to v tom zmysle, že svoje skoršie uznesenie zmenil tak, že priznal sťažovateľovi len časť z pôvodne priznaného nároku na odmenu za poskytnuté právne služby. Svojím opravným uznesením č. k. 2 T 106/2006-267 z 20. júna 2013 a na neho nadväzujúcim napadnutým uznesením, preto podľa názoru sťažovateľa okresný súd v rozpore s účelom, významom a zmyslom zákonného ustanovenia § 174 ods. 1 Trestného poriadku fakticky odňal časť sťažovateľových práv priznaných skorším a v čase vydania opravného uznesenia už právoplatným uznesením, čím porušil jeho právo na súdnu ochranu priznané v čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa presvedčenia sťažovateľa z uvedeného celkom jednoznačne vyplýva, že okresný súd sa pri výklade a aplikácii ustanovenia § 174 ods. 1 Trestného poriadku natoľko odchýlil od jeho znenia, že tým zásadne poprel jeho účel a význam, a táto skutočnosť má za následok arbitrárnosť opravného uznesenia okresného súdu č. k. 2 T 106/2006-267 z 20. júna 2013 a napadnutého uznesenia, a tým aj porušenie sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

6. Sťažovateľ navrhol vydať nález v nasledujúcom znení:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu v Brezne sp. zn. 2T/106/2006-272 z 9. júla 2013 porušené boli.

Ústavný súd uznesenie Okresného súdu Brezno, č. k. 2T/106/2006-272 zo dňa 09. júla 2013, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Súčasne si uplatňujem trovy právneho zastupovania pre prípad úspechu, a tieto žiadam uhradiť na účet môjmu právnenému zástupcovi.“

II.

7. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľovu sťažnosť. V odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„Uznesením Okresného súdu Brezno, sp. zn. 2T/106/2006 zo dňa 19.03.2013 vyšší súdny úradník priznal obhajcovi odmenu, náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času vo výške 2 596,63 Eur.*

Poverený vyšší súdny úradník Okresného súdu Brezno napadnutým uznesením opravil výrok vyššie uvedeného uznesenia a ustanovenému obhajcovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nepriznal tarifnú odmenu a náhrady za porady, ktoré mal obhajca vykonať s obvineným v dňoch 06.08.2008, 12.08.2008 a 15.08.2008.

Podľa § 18 zákona NR SR č. 586/2003 Z. z. o advokácii a zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou a dbať na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb. Vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov trestného konania ustanovenému obhajcovi musí posúdiť, či si obhajca túto povinnosť splnil a to najmä z dôvodu, že podľa § 18 ods. 5 zákona č. 586/2003 Z. z. mu nepatrí odmena za tie úkony, pri ktorých nepostupoval s odbornou starostlivosťou.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. advokát je pri poskytovaní právnych služieb nezávislý, je viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi a v ich medziach

príkazmi klienta. Na základe uvedeného zákonného ustanovenia možno vyvodiť, že obhajca nemusí vykonať ďalšiu poradu s klientom, aj keď ho o to požiada, v prípade ak by jej vykonaním porušil svoju zákonnú povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou a dbať na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

Zmyslom úkonu právnej služby ďalšia porada s klientom je poskytnúť obvinenému všetky relevantné informácie, ktoré súvisia s jeho trestnou vecou tak aby mal predstavu o ďalšom postupe jeho obhajcu v trestnom konaní. Takáto porada má význam v prípade ak po nej vykoná obhajca úkon právnej služby v prospech obvineného, prípadne sa zúčastní vyšetrovacích úkonov v jeho trestnej veci.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

S poukazom na uvedené skutočnosti samosudkyňa Okresného súdu Brezno sťažnosť obhajcu [REDAKOVANÉ] v súlade s citovaným ustanovením ako nedôvodnú zamietla.“

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

IV.

1. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je

nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. ústavy (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces) a v neposlednom rade i v čl. 36 a nasl. Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“).

12. Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

13. Ústavný súd, ktorého úlohou je v zmysle čl. 124 ústavy ochrana ústavnosti, nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (podobne už II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

14. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania, ako aj o odmene právneho zástupcu za integrálnu súčasť súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania, ako aj o odmene právneho zástupcu meritorne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv dotknutej osoby, ktorá podala ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania, ako aj o odmene právneho zástupcu by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

15. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke účelnosti a hospodárnosti vykonania úkonov advokátom okresný súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie účelnosti a hospodárnosti, do ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že výrok okresného súdu v napadnutom uznesení má dostatočnú oporu v odôvodnení jeho rozhodnutia, pretože okresný súd (tak v prvostupňovom rozhodnutí, ako aj v napadnutom uznesení) náležite vysvetlil, ktoré právne predpisy aplikoval, tieto súčasne predstavovali právnu úpravu aplikovateľnú na skutkový stav posudzovanej veci a súčasne odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahovalo náležitú argumentáciu, prostredníctvom ktorej okresný súd dospel k záveru o neúčelnosti a nehospodárnosti vykonania úkonov advokátom, čo viedlo k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa okresným súdom.

16. Postup a závery okresného súdu tak *obstoja pre účely skúmania dodržania garancií spravodlivého súdneho konania v zmysle* čl. 46 ods. 1 ústavy. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu čl. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu

17. Podľa čl. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

18. Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením čl. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu konštatuje, že uvedený článok neobsahuje konkrétnu garanciu základného práva a slobody, ale je základnou ústavnou normou zakotvujúcou princípy, na ktorých je Slovenská republika budovaná, a zároveň prostredníctvom nich (t. j. princíпов demokratického právneho štátu) v spojení predovšetkým s čl. 2 ods. 2 ústavy limitujúcou zásahy štátu vo vzťahu k nositeľom základných práv a slobôd. V nadväznosti na uvedené treba konštatovať, že v prípade sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody podľa ústavy, prípadne práva zaručeného kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z uvedeného teda vyplýva, že porušenie iného článku ústavy než článku garantujúceho základné právo alebo slobodu možno podaním individuálnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietať len v spojení s namietaným porušením už konkrétneho označeného základného práva alebo slobody.

19. Pretože ústavný súd nevyslovil porušenie žiadneho ústavou garantovaného základného práva alebo slobody ani práva garantovaného kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, neprichádzalo do úvahy, zohľadniac už vyslovené závery ústavného súdu, ani vyslovenie porušenia čl. 1 ústavy. Z toho dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť aj v tejto časti v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015